

Ministerie van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap
T.a.v. mevrouw mr. M.C. van der Laan
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Datum
20 juni 2006

Onderwerp
Metatoezicht NICAM

Uw kenmerk

Ons kenmerk
B&P-003125-lvdz

Contactpersoon
Mevr. drs. L.E. van der Zee

Doorkiesnummer
(035) 7737 708

Geachte mevrouw Van der Laan

Met ingang van 1 januari 2005 is het Commissariaat belast met het metatoezicht op de kwaliteit van de NICAM classificaties op het gebied van zowel televisie, als film, video en dvd. Het metatoezicht ziet toe op de kwaliteitscontrole door het NICAM en op de criteria aan de hand waarvan het NICAM bepaalt of de feitelijke classificatie betrouwbaar, valide, stabiel, consistent en nauwkeurig is.

Op 9 maart 2006 is het rapport "NICAM Kwaliteitsbewaking 2005" door het NICAM aan ons aangeboden. Het rapport treft u als bijlage bij deze brief aan. In dit rapport zijn de gegevens, zoals overeengekomen in het convenant tussen het NICAM en het Commissariaat, opgenomen. Het rapport bevat de volgende gegevens:

- Overzicht van de klachten (aantallen en inhoudsanalyse)
- Overzicht resultaten van de controles van classificaties door NICAM
- Beschrijving overige activiteiten die het NICAM heeft uitgevoerd ten behoeve van de kwaliteitscontrole
- Verslag van de test met de codeur-dvd.
- Vergelijking met classificaties in andere Europese landen
- Het meest recente publieksonderzoek

Bij brief van 22 mei 2006 heeft het NICAM antwoord gegeven op een aantal aanvullende vragen. Deze beantwoording is tevens in ons oordeel verwerkt.

In deze brief zullen wij een oordeel geven over de kwaliteitscontrole door het NICAM. Wij zullen een oordeel geven over de betrouwbaarheid en validiteit van de classificaties. Onder betrouwbaarheid verstaan wij de intercodeurbetrouwbaarheid en de betrouwbaarheid van de uitvoering. Indicatoren voor validiteit zijn het aantal klachten, de internationale vergelijking en publieksonderzoek.

1. Betrouwbaarheid

1.1 Intercodeurbetrouwbaarheid

1.1.1 Steekproefsgewijze controles

Voor de interpretatie van de gegevens worden de volgende gebruikelijke grenzen voor betrouwbaarheid gehanteerd:

Groter/gelijk 90%	= goed
80 tot 90%	= voldoende
kleiner dan 80%	= onvoldoende

In het jaar 2005 zijn door het NICAM steekproefsgewijs de classificaties van televisieprogramma's, films, promo's en trailers gecontroleerd. In de hiernavolgende tabel is aangegeven welk percentage juist is geclassificeerd.

Tabel 1: Percentage juist geclassificeerd

	<i>Percentage juist geclassificeerd</i>
Televisieprogramma's	83%
Bioscoopfilms	93%
Videoclips	94%
Bioscooptrailers	81%

De betrouwbaarheid van de classificaties van televisieprogramma's is voldoende, maar er is nog ruimte voor verbetering. De betrouwbaarheid van de classificaties van bioscoopfilms en videoclips is goed. De betrouwbaarheid van de classificaties van de bioscooptrailers is voldoende, waarbij aangetekend moet worden dat van de 74 trailers er ten onrechte 16 niet geclassificeerd waren. Niet elk aangesloten bedrijf bleek voldoende op de hoogte van de regel dat trailers afzonderlijk geclassificeerd dienen te worden. Het NICAM heeft naar aanleiding hiervan alle codeurs via een nieuwsbrief nogmaals op deze verplichting gewezen.

Het NICAM heeft aangegeven dat er naar aanleiding van de steekproefsgewijze controle van de classificaties over geconstateerde onrechtmatigheden contact is opgenomen met de contactpersoon van de betreffende organisatie met het verzoek de onrechtmatigheid te herstellen of in de toekomst te voorkomen. In het algemeen worden deze adviezen overgenomen, maar de aanbieder van het product bepaalt dit zelf.

NICAM heeft voorts aangegeven dat het verbeteren van de kwaliteit van het classificatieproces de voortdurende en blijvende aandacht heeft. Hiertoe zijn de volgende acties ondernomen: verplichte jaarlijkse test voor codeurs met ingang van 2005, gerichte bijscholing van codeurs naar aanleiding van testresultaten, verbetering software en een verbeterde vragenlijst. Het streven van het NICAM is om met deze maatregelen het aantal correcte classificaties verder uit te breiden, vooral bij televisie.

1.1.2 Codeurs-DVD

In 2005 is een eerste betrouwbaarheidstest uitgevoerd, waarbij alle codeurs een DVD kregen toegestuurd met daarop 3 fragmenten van elk ca. 10 – 15 minuten, met het verzoek elk fragment te classificeren.

Er zijn drie fragmenten getoond, waarbij bij fragment één 97% van de codeurs uitkomt op de normclassificatie, bij fragment twee 68% en bij fragment drie 69%. Gemiddeld codeert 78% van de codeurs overeenstemmend.

Het NICAM heeft aangegeven dat het lastig blijkt om fragmenten te classificeren. De strekking van bijvoorbeeld het begrip "vaak" blijkt bij fragmenten moeilijk interpreteerbaar. Vanaf volgend jaar zal er daarom een volledige productie getest worden.

Het NICAM is van oordeel dat de test wel inzage geeft in de mogelijke problemen bij codering, maar geen basis biedt om de betrouwbaarheid van de classificaties vast te stellen. De resultaten geven geen beeld van het aantal producties dat in werkelijkheid goed of niet goed geclassificeerd wordt. Dit kan worden opgemaakt uit de maandelijkse controles.

Het Commissariaat is het met het NICAM eens dat de uitkomsten niet representatief zijn. Wel acht het Commissariaat de verplichte DVD-test nuttig omdat deze wordt benut om het codeurbestand op te schonen (bestand bestaat inmiddels uit ca. 110 codeurs), codeurs bij te scholen en eventuele problemen per specifieke vraag te analyseren.

1.2 Betrouwbaarheid van de uitvoering

1.2.1 Uitzendtijdstip/plaatsing trailers in bioscopen

In de hiernavolgende tabel is aangegeven welk percentage van de programma's op het juiste tijdstip zijn uitgezonden, dan wel welk percentage van de geplaatste trailers in bioscopen op correcte wijze is geplaatst: dit wil zeggen dat de leeftijdsclassificatie van de trailer niet hoger was dan de leeftijdsclassificatie van de hoofdfilm.

Tabel 2: Percentage juist uitzendtijdstip/juiste plaatsing

	Percentage juist tijdstip/juiste plaatsing
Televisieprogramma's	90%
Promo's	100%
Videoclips	94%
Bioscooptrailers	91%

Het Commissariaat is van oordeel dat het NICAM op deze onderdelen goed scoort.

1.2.2 Correct weergegeven pictogrammen in filmladder, teletekst en televisiegidsen

In de filmladders bleek 79% van de weergegeven pictogrammen juist. Op teletekst bedroeg dit percentage 94%.

Over de vermelding van de pictogrammen in de televisiegidsen is geen eenduidig oordeel te geven omdat er grote verschillen zijn tussen de verschillende programmagidsen. Zo tonen TROS kompas en Veronica Magazine in zijn geheel geen inhoudspictogrammen maar alleen de leeftijdsvermeldingen. In veel gevallen ontbreken zowel de leeftijdsvermelding als de inhoudspictogrammen. Ook klopt de weergegeven leeftijdsvermelding in een aantal gevallen niet met de gegevens in de database van het NICAM. Opvallend is wel dat een verkeerde leeftijdsvermelding vaak in alle gidsen wordt overgenomen.

In het recent aangepaste deelreglement televisie is opgenomen dat de omroeporganisatie er voor zal zorgdragen dat, indien zij beschikt over een (elektronische) programmagids en Teletekst, de pictogrammen daarin geplaatst worden. In het oude deelreglement was er slechts sprake van een inspanningsverplichting. Het NICAM gaat er dan ook van uit dat de vermeldingen in de programmagidsen op korte termijn zullen verbeteren.

Voorts is geconstateerd dat de dag- en weekbladen op dit moment de pictogrammen niet plaatsen. In het deelreglement televisie is opgenomen dat omroeporganisaties zich zullen inspannen de pictogrammen te laten plaatsen in dag- en weekbladen. Om dit te bevorderen heeft het NICAM recent een brief gestuurd naar de Raad van Bestuur van de Publieke Omroep, alsmede naar de directies van RTL, SBS en TALPA, met het verzoek bij levering van de programmeergegevens aan de dag- en weekbladen er op aan te dringen dat de pictogrammen worden opgenomen. Het NICAM hoopt dat dit zal leiden tot het daadwerkelijk vermelden van de pictogrammen in de dag- en weekbladen.

Het Commissariaat is van oordeel dat het NICAM op dit punt inmiddels voldoende actie heeft ondernomen. Het Commissariaat zal het NICAM verzoeken er op toe te zien dat er op dit punt ook daadwerkelijk verbeteringen worden gerealiseerd.

2. Validiteit

2.1 Klachten

In 2005 zijn er 293 klachten ingediend. Dit is beduidend minder dan in 2003 en 2004. Toen werden er 452, respectievelijk 517 klachten ingediend.

Het grootste deel van de klachten heeft betrekking op televisie, namelijk 60%. 17% heeft betrekking op bioscoop, 14% op video, 0,7% op internet, 1% op radio en 7% anders. Het grote

aantal klachten met betrekking tot televisie in verhouding tot de overige klachten heeft te maken met het feit dat televisie ten opzichte van bijvoorbeeld bioscoop en video een veel groter bereik heeft.

Er werd in 33% van de gevallen geklaagd over de leeftijdsclassificatie. 30% van de klachten betrof een vermeend te vroeg uitzendtijdstip op televisie, waarbij het in 1/3 van de gevallen uitgezonden promo's betrof. 7,5% van de klachten richtte zich op het toelatingsbeleid op grond van artikel 240a van het Wetboek van Strafrecht.

Afgezet tegen het totaal aantal ingediende klachten bedraagt het percentage gegronde klachten 8%. Niet alle klachten worden echter voorgelegd aan de klachtencommissie. Het bureau handelde in 2005 90% van het aantal klachten af. Alleen die klachten waarvan het bureau vindt dat er sprake kan zijn van een overtreding worden doorgestuurd naar de klachtencommissie. Overigens heeft de klager altijd na uitleg door het bureau van de regels de mogelijkheid om zijn klacht voor te leggen aan de klachtencommissie. De klager wordt hierop ook gewezen in de beantwoording van zijn klacht. De klachtencommissie heeft zich over 29 klachten uitgesproken, waarbij het in 76% van de gevallen ging over televisie. Van de 29 klachten bleek 79% gegrond. Er is 5 keer in beroep gegaan bij de Commissie van Beroep, die 4 keer de uitspraak van de klachtencommissie heeft bekrachtigd.

Omdat externe factoren, zoals discussies over geweld op de muziekzenders, de bereidheid om een klacht in te dienen kan bevorderen, heeft het Commissariaat het NICAM verzocht met ingang van volgend jaar een vergelijking over de maanden heen toe te voegen, zodat dergelijke effecten kunnen worden gesignaleerd.

Begin dit jaar is er discussie geweest over videoclips. In het aangepaste deelreglement televisie wordt opgenomen dat het NICAM met ingang van 2006 in het jaarlijkse rapport kwaliteitsbewaking apart zal ingaan op de bescherming van minderjarigen met betrekking tot videoclips. Er zal aandacht worden besteed aan het aantal klachten, resultaten van de controles op de uitvoering van de classificatie en/of beoordeling van de videoclips en de Kijkwijzer spelregels voor videoclips. Voor wat betreft de muziekzenders is het NICAM met de muziekzenders een nieuwe wijze van classificeren, namelijk per uurblok, overeengekomen. Deze classificatie wordt minimaal één keer per uur (bij het ingaan van een nieuw klokuur) en in ieder geval na elk reclameblok en bij de start van een nieuw programma getoond. Voorts wordt door de wetenschapscommissie bekeken of een verbetering van de vragenlijst mogelijk is.

2.2 Dynamisch kijkwijzersysteem

Uit de rapportage blijkt dat de na het in gebruik nemen van de eerste versie van de vragenlijst al twee keer een herziene versie van de vragenlijst is ontwikkeld. De Wetenschapscommissie komt regelmatig bij elkaar om er voor te zorgen dat het systeem zo goed mogelijk is afgestemd op het media-aanbod. De test met de codeurs-dvd heeft ook tot gegevens geleid die kunnen worden gebruikt voor verbeteringen van het systeem.

2.3 Publieksonderzoek

Er zijn twee onderzoeken uitgevoerd in 2004. De publieksonderzoeken zijn naar het oordeel van het Commissariaat de geschiktste indicatoren voor validiteit. Beide onderzoeken tonen aan dat de Nederlanders de NICAM classificatie zinvol (92% en 95%) en ten minste redelijk betrouwbaar (84% en 93%) vinden.

2.4 Vergelijking buitenland

Van 36 films zijn de leeftijdsclassificaties in Nederland vergeleken met die in Duitsland, Oostenrijk, Groot-Brittannië, Frankrijk, Denemarken en Zweden. De classificatiesystemen zijn tot op zekere hoogte vergelijkbaar, met uitzondering van Frankrijk. Door de bank genomen wordt in Frankrijk een programma vaker op een lagere leeftijd geclassificeerd dan in de overige landen. In de vergelijking is Frankrijk daarom buiten beschouwing gelaten en zijn de buitenlandse classificaties in de NICAM classificaties omgezet. Dit leidt er toe dat 90,2% van de classificaties overeenkomt, 7,6% laat een lagere leeftijd zien en 2,2% een hogere. Er kan

dan ook worden geconcludeerd dat de NICAM classificaties in hoge mate overeenstemmen met de classificaties van andere landen.

3. Beoordeling CvdM/conclusie

Het Commissariaat is onder de indruk van de zorgvuldigheid waarmee het NICAM waakt over de betrouwbaarheid van het systeem. Er wordt een groot aantal cijfers geproduceerd op basis waarvan een goed oordeel is te geven over het functioneren van het NICAM.

Het Commissariaat is van oordeel dat de NICAM classificaties én de uitvoering over het algemeen voldoende betrouwbaar zijn. Wel is er ruimte voor verbetering, met name op het punt van de classificaties van de televisieprogramma's en op het punt van de uitvoering (het juist plaatsen van pictogrammen). Het Commissariaat vindt dat er voor volgend jaar sprake zou moeten zijn van verbeteringen op die onderdelen die nog onder de 90% scoren.

Het NICAM heeft al acties aangekondigd die er toe moeten leiden dat er volgend jaar nog beter wordt gescoord op de betrouwbaarheid van de classificaties. Tevens zijn naar ons oordeel door het NICAM voldoende acties ondernomen om de uitvoering te verbeteren.

Voorts heeft het Commissariaat geconstateerd dat de classificaties valide zijn. Uit het aantal klachten, de vergelijking met het buitenland én het publieksonderzoek is gebleken dat de classificaties in grote mate overeenkomen met classificaties in het buitenland en dat de gebruiker het systeem als betrouwbaar ziet.

Uit het rapport van het NICAM en de daaropvolgende brief van 22 mei 2006 blijkt dat de aanbieder van een product (programma, film of dvd) zelf bepaalt of een advies van het NICAM wordt overgenomen. In 2005 bleek in 2 gevallen het advies van het NICAM niet te zijn overgenomen. Het Commissariaat heeft er begrip voor dat het NICAM in zo'n geval niet uit eigen beweging kan en wil optreden omdat er sprake is van zelfregulering. Het NICAM is immers het ondersteunend bureau voor de branche die zelf verantwoordelijk is voor het juist classificeren van audiovisuele producties. Het NICAM heeft wel de mogelijkheid om partijen die stelselmatig de adviezen van het NICAM negeren via het bestuur van het NICAM aan te spreken. Het bestuur heeft de mogelijkheid om in het uiterste geval een partij te royeren. Het Commissariaat is het met het NICAM eens dat dit in een systeem van zelfregulering de juiste handelswijze is. Wel wil het Commissariaat er op wijzen dat het regelmatig niet overnemen van het advies van het NICAM uiteindelijk kan leiden tot ondermijning van het zelfreguleringsstelsel. Het NICAM dient er voor te waken dat dit niet gebeurt.

Ten slotte stelt het Commissariaat vast dat het NICAM zich veel moeite getroost om er voor te zorgen dat alle omroeporganisaties zich bij het NICAM aansluiten. Indien een omroep zich niet aansluit mag deze omroep geen schadelijke beelden uitzenden. Er is een goede uitwisseling tussen het NICAM en het Commissariaat zodat ook de niet aangesloten omroepen binnen de controle blijven.

Hoogachtend,
COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA,

prof. dr. Jan van Cuilenburg
voorzitter

mr. Inge Brakman
commissaris

Aantal bijlagen: 1